

Molnárné Varga Katalin - Nádas Zsuzsánna: Könyvtárosok a tehetségekért - a reformációtól napjainkig

Az előkészületek után, július 9-e és 11-e között, Kálvin születésének 500. évfordulója idején, Debrecenben került sor a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 41. vándorgyűlésére, amelynek fő témája, címe: Könyvtárosok a tehetségekért - a reformációtól napjainkig volt.

A programsorozat plenáris ülése a Debreceni Egyetem aulájában fanfárok hangjaira vette kezdetét.

Bakos Klára, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnökhelyettese köszöntő beszédében hangsúlyozta: vándorgyűlés, tehetséggondozás, reformáció, Debrecen: esemény, téma, évforduló és helyszín sikeres találkozása. Az idei vándorgyűlés házigazdája Debrecen, a tanulást, a szellemi gyarapodást kezdetektől fogva támogató kálvini reformáció hazai központja, a tehetségkutatás egyik kiemelkedő országos szellemi műhelye. Méltó helyszín a tehetséggondozás napjainkban oly annyira fontos kérdésének történeti és könyvtárszakmai szempontú megközelítésére. A vándorgyűlés a különböző könyvtártípusok lehetőségeinek számos aspektusán keresztül igyekszik rávilágítani a könyvtár-könyvtáros-tehetséggondozás kapcsolódó pontjaira. Szekcióüléseiben elemzi a hagyományos és a legfrissebb elektronikus szolgáltatások adta lehetőségeket, szól a web2 fejlesztések kialakítása során létrejött könyvtáros-kiemelkedő képességű könyvtárhasználó között létrejövő aktív munkaviszonyról, együttműködésről. Igyekszik rávilágítani a témával releváns speciális könyvtáros kompetenciákra. Összességében megvizsgálja, hogy a könyvtári rendszer és alrendszerei mennyiben járulnak hozzá a tehetségek eredményességéhez. Halász János, Debrecen Megyei Jogú Város alpolgármestere köszöntőjében hangsúlyozta, hogy a múlt öröksége, elődeink teremtette hagyományok mellett szükség van a jelen erejére, építő tevékenységére.

Kocsis Róbert, a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy az ország közel 700 könyvtárosa itt, Debrecenben, Hajdú-Bihar megyében találkozik egymással, beszél meg az aktuális problémáikat, és jelölik ki közösen a továbblépés irányát.

Debreczeni Attila, tudományos rektorhelyettes, a Debreceni Egyetem nevében mondta el köszöntőjét. Kiemelte, az egyetem fontos szerepét a tehetséggondozás területén, utalva ezzel a vándorgyűlés központi témájára. A tehetséggondozás és a könyvtárosok egymással szoros kapcsolatban állnak, ezért is üdvözölte örömmel a tanácskozást.

Főtiszteltű Derencsényi István, a Tiszántúli Református Egyházkerület főjegyzője szólt a résztvevőkhöz, kifejezte örömét, hogy a vándorgyűlés idei témája a kálvini évfordulóhoz igazodva éppen Debrecenben, a Kálvinista Rómában kerül megrendezésre.

A házigazdák nevében Virágos Márta, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatója üdvözölte a vendégeket. Kiemelte, hogy a XXI. század információs társadalmában a tanulás képessége a legfontosabb emberi tőke. Az információszerzés egyik fontos intézménye a könyvtár; a könyvtárosok által nyújtott szolgáltatások támogatják az élethosszig tartó tanulási, képzési, tehetségfejlesztési folyamatot.

Hiller István oktatási és kulturális miniszter egyéb hivatali elfoglaltsága miatt nem tudott jelen lenni a rendezvényen. Távollétében Bakos Klára elnökhelyettes olvasta fel üdvözlő levelét. Üzenetében hangsúlyozta a könyvtárak szerepét a digitalizációban, a tartalomfejlesztésben, ami elengedhetetlenül hozzátartozik korunk információs társadalmához. A könyvtárnak élő, mozgó, folyamatos szolgáltatást nyújtó helyé kell változnia, csak ekkor tudja megőrizni és biztosítani megfelelő helyét az ismeretterjesztésben, oktatásban, kutatásban.

Harsányi László, a Nemzeti Kulturális Alap elnöke a könyvtárak számára jelentős bejelentéssel szolgált: hivatalosan közölte, hogy a Nemzeti Kulturális Alap 2010-ben eddigi legnagyobb programját indítja el, a Márai programot, amelynek során a magyar könyvtárak egymilliárd forint értékben fognak évente támogatást kapni könyvvásárlásra. Emellett 2010-ben elindul a Nagy Könyv 2 program, amely a magyar novellairodalmat állítja a figyelem homlokterébe.

A plenáris ülés előadója Nagy Mihály, az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatóságának szakértője "A jelen és a jövő kihívásai Európa számára - mit tehetnek a könyvtárosok?" címmel tartotta meg előadását. Mint mondta: Az egész világ számára jelenleg a legnagyobb gondot a pénzügyi válság és az ennek nyomában fellépett gazdasági válság leküzdése jelenti. Ezek azok a legszembetűnőbb kihívások, amelyek Magyarországot is súlyosan érintették, de a gazdaság mellett a környezet (klímaváltozás) és a társadalom (előregedés) kihívásaival is szembe kell néznünk. A szakértők figyelmeztetnek arra, hogy e három terület alapvetően összefügg egymással, és e kihívásokkal egyszerre kell foglalkoznunk: erőnket nem lehet csak egyik megoldására összpontosítanunk, miközben a másokra kevesebb figyelmet szánunk.

Európa politikai döntéshozóinak véleménye szerint a megoldást az jelentheti, ha a tagországok gazdaságai elegendő befektetői tőkét, és ami még ennél is fontosabb: tehetséges embereket tudnak magukhoz vonzani, illetve megtartani. Vonzerővel viszont csak olyan gazdaságok rendelkeznek, amelyek valamilyen előnyt jelentenek a tőke és a tehetség számára. Az előny lehet komparatív vagy kompetitív. Mivel Európa - és benne Magyarország - nem tud nyersanyaglelőhelyek kiaknázásával versenyképes lenni, és az sem lehet cél, hogy az olcsó tömegtermelés legyen a vonzerőnk, ezért kompetitív előnyökre kell szert tennünk. Ez utóbbinak módja az, hogy a tudásunkat fejlesztjük.

A gazdasági értékteremtés alapja a tudás kell hogy legyen, ezért támogatja az Európai Unió vezetése a tudásalapú gazdaság fejlesztését, sőt néhány szakértő ezen is túllépve a "tanuló gazdaság" (learning economy) megvalósítását szorgalmazza. A tudáshoz, annak folyamatos tanulás útján történő karbantartásához, kellő időben és helyen hozzáférhető, rendszerezett információkra van szükség, amelyet jórészt a könyvtáraknak kell biztosítaniuk.

A tudás fejlesztésénél különösen fontos szerepet töltenek be a környezeti feltételek, és itt nem csak az infrastrukturális ellátottságra, hanem a szakemberállomány tudására, szervezettségére is gondolnunk kell. A legfontosabb e téren az, hogy a könyvtárak maguk is "tanuló szervezetekké" váljanak. Erre az Európai Unió fejlesztési forrásai már most is támogatást nyújtanak.

A tudásalapú gazdaság fejlesztése hosszabb időt vesz igénybe, és azzal számolhatunk, hogy az unió középtávra szóló dokumentumaiban szerepelni fognak ezzel kapcsolatos intézkedések. A megvalósítás módja nagyrészt a tagállamokon múlik, milyen feladatok elvégzését tartják jelentősnek. Ezért fontos, hogy a könyvtárosok az őket képviselő szervezetek révén részt vegyenek a nyílt koordináció rendszerében és ahhoz építő módon járuljanak hozzá, így befolyásolhatják az európai szintű tervezést és a tervek nemzeti szintű megvalósítását. A vándorgyűlés második napján került sor a kisplenáris ülésre, ahol is "Tehetséggondozás - korparancs" címmel Balogh László, a Debreceni Egyetem Pedagógiai Pszichológiai Tanszék egyetemi docense tartott előadást. Előadásának fő gondolata az volt, hogy a XX. század utolsó évtizedei világszerte pezsdülést hoztak a tehetséggondozásban; ennek tudatában ismertette, milyen kutatási és továbbképzési fő irányok lehetségesek ma Magyarországon.

A második napon tíz szekcióüléssel folytatódott a vándorgyűlés. Az MKE nyolc szakmai szervezete: a Gyermekkönyvtáros, a Múzeumi Könyvtáros, a Műszaki Könyvtáros, a Zenei Könyvtáros, a Bibliográfiai, a Társadalomtudományi, az Olvasószolgálati és a Fejlett Információs Technológiák és Társadalom (FITT) szervezett előadásokat. A témához

kapcsolódva az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet (OFI) az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeummal (OPKM) együtt csatlakozott a vándorgyűléshez.

A gyermekkönyvtárosok természetesen a legkisebbek tehetséggondozásának kérdéseit járták körbe. (Könyvtár és tehetséggondozás. Előadók: Mező Katalin [Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület] és Mező Ferenc [Debreceni Egyetem, Pszichológiai Intézet]. "Mi leszek, ha nagy leszek?" Az iskolai tehetséggondozás segítése könyvtári eszközökkel. Előadó: Lázárné Szanádi Csilla [a KTE elnöke]).

A múzeumi és zenei könyvtárosok a saját gyakorlatukkal ismertették meg az érdeklődőket (A külföldi múzeumi könyvtárak a 21. század elején, különös tekintettel az ottani tehetséggondozás gyakorlatára. Előadó: Tiszavári Ferencné (Iparművészeti Múzeum, Budapest).

Az Olvasószolgálati Szekcióban a tehetségfejlesztést segítő szolgáltatásokon túl Bartos Éva kiemelte, hogy a könyvtárosok tehetségét sem szabad szem elől téveszteni. Ezt már a képzés során el kell kezdeni, mint arra Suppné Tarnay Györgyi rámutatott a Bibliográfiai Szekcióban elhangzott előadásában.

Az OFI-OPKM előadói az iskolai tehetséggondozó programokat és könyvtárhasználati versenyeket (mint a Bod Péter, Kölcsey versenyeket) mutatták be.

Más előadások a reformációhoz kapcsolódtak. A műszaki könyvtárosok szekciójában a protestáns bibliák oktatásban betöltött szerepéről és a debreceni magyar nyelvű bibliakiadásokról hangzottak el előadások.

Ebben az évben Kovács Máté professzorról emlékeztünk meg.

A FITT szekció érdekes témát vett napirendre, amely az esélyegyenlőséget biztosíthatja a kistelepüléseken élők számára. Kerekasztal-beszélgetést szerveztek a Digitális Közműről és a Wifi-faluról.

A MOKKA-ODR fórum idestova már állandó része lesz a vándorgyűlésnek. Az előadások a tavaly óta történt fejlesztéseket mutatták be, illetve a TÁMOP források felhasználási lehetőségeit vették számba.